

צרעת הבית – חשיפת הקדושה בארץ

בפרשיות השבוע אנו נפגשים עם הצרעת לסוגיה השונים.

הצרעת מגלה לנו שיש קשר ממשי בין התנהגותנו המוסרית לבין מה שקורה בגופינו.

צרעת חושפת את קשר הגוף והנפש, את קשר העולם הגשמי עם העולם הרוחני, את ההשפעות ההדדיות ביניהם.

הקשר הזה הוא ברכה גדולה, כי הוא מאפשר לנו הכוונה, האדם יכול לראות מתוך מצבי חיון, מתוך מה שקורה בגופו שהוא

הרובד הגלוי, גילוי והצצה אל הרבדים היותר נעלמים ונסתרים רבדי הנפש והנשמה.

רציתי היום להתמקד בצרעת אחת שהתורה הפרידה אותה משאר מיני הצרעות - צרעת הבית.

כמה וכמה דברים ייחודיים ראינו בצרעת הבית.

הדבר הראשון שבולט הוא שצרעת הבית פותחת בלשון רבים: "כי תבואו אל ארץ כנען", בניגוד לשאר נגעים הפותחים בלשון

יחיד – "אדם כי יהיה..."

עוד דבר שאנו רואים הוא שצרעת הבית נוהגת רק בארץ ישראל, "כי תבואו אל ארץ כנען... ונתתי נגע צרעת בבית ארץ

אחזתכם..."

ההבדל האחרון הוא שצרעת הבית מוגדרת כמתנה אלוקית כפי שאומרת התורה: "וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת..." , דבר שלא מוזכר

בשאר הנגעים: "אָדָם כִּי יִהְיֶה בְעוֹר בְּשָׂרוֹ שָׂאֵת..." , "נֶגַע צָרַעַת כִּי תִהְיֶה בְּאָדָם..." , בכלל הלשון של התורה היא לשון חגיגת

מאד, שלא מתאימה לכאורה להקשר.

הכלי יקר מדייק עוד דיוק בלשון הפסוק, וממנו הוא מבאר את הבעיה שמולידה את צרעת הבית, התורה אומרת:

כִּי תָבֹאוּ אֶל אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֶחְזָה וְנָתַתִּי נֶגַע צָרַעַת בְּבַיִת אֶרֶץ אֲחֻזְתְּכֶם וּבָא אֲשֶׁר לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַפֶּהן לְאָמֵר

כְּנֶגַע נִרְאָה לִי בְּבַיִת.

..הלשון סתור קצת כי באומרו "אשר אני נותן לכם לאחזה" ייחס האחזה אל ה' יתברך, ובאמרו "אחזתכם" ייחס האחזה

אל ישראל, כאילו המה האוחזים בנחלה בכח ידם...

והקרוב אלי לומר בזה, שעיקר הטעם בעבור צרות העין, כמו שכתבו רז"ל מן פסוק "ובא אשר לו הבית" זה שייחד ביתו לו

לעצמו ולא היה מהנה ממנו אחרים, כי לבעבור זה נתן ה' לו לאחזה בית מלא כל טוב לנסותו אם ייטיב מביתו גם לאחרים, "כי

לי הכסף והזהב אמר ה'" וכל מה שהאדם נותן לאחרים לא משלו הוא נותן כי אם משלחן גבוה קא זכי ליה. לכך נאמר "כי

תבואו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחזה" כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה כי אם ימין ה' רוממה, לתת להם

נחלת גויים. ואין מקום לצרי עין לומר "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". שהרי ה' הוא הנותן לך כוח ואחזה, ואם כן דין

הוא שתתנו משלו לעניי עמו. ואם לא תשמעו בקול דברו ותהיו מן צרי העין המייחסים האחזה אל עצמם אז – "ונתתי נגע

צרעת בבית ארץ אחזתכם..."

דברי הכלי יקר מתחברים לדברי חז"ל, שהסיבה לצרעת הבית הם צרות העין, והכלי יקר מסביר את הגורם העמוק לצרות

העין, ההבנה שהדברים הם מכוחי, על החשש הזה חוזרת התורה שוב ושוב בספר דברים, שעם ישראל ישכח שהכוח והחיל,

הברכה והשגשוג הם מן הכוח האלוקי ולא מכוחם.

הַשְׁמֵר לָךְ מִן תִּשְׁכַּח אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ... מִן תֹּאכַל וּשְׂבַעְתָּ וּבָתִּים טֹבִים תִּבְנֶה וְיִשְׁבַּחְתָּ: וּבִקְרָךְ וּצְאֲנָךְ יִרְבֶּן וְכֶסֶף וְזָהָב יִרְבֶּה לָךְ וְכָל

אֲשֶׁר לָךְ יִרְבֶּה: וְרַם לְבַבְךָ וּשְׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ...

אנו שזוכים לראות את השגשוג וההצלחה, את הברכה והפריחה, רואים לצערנו גם את החשש מתממש, יש בתוכנו ששוכחים איפה היינו רק לפני שמונים שנה, וכמה חסד אלוקי, כמה כוח אלוקי ניתן לנו ובכוחו זכינו לפלא מדינת ישראל. הכלי יקר מבאר שברגע שהאדם מכיר שהשפע והשגשוג הם נתינה אלוקית אלינו, הם יהיה אדם שתורם, אדם שאיכפתי מן הכלל, הוא לא יסתגר עם אוצרותיו בביתו, אלא יהפוך להיות איש כלל, איש של חסד ונתינה. רש"י על פי מדרש חז"ל כותב:

"ונתתי נגע צרעת" – בשורה היא להם שהנגעים באים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב בקירות בתיהם כל

ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, ועל ידי הנגע נותץ הבית ומוצאן.

מה בא המדרש לומר לנו? – לענ"ד אם נמשיך את הקו שלימדנו הכלי יקר, הצרעת היא בשורה טובה, כי היא חושפת ומגלה שהביאה לארץ איננה עניין אנושי, פרטי ואישי, אלא היא נתינה אלוקית, וברגע שהאדם מודע שיש כאן נתינה אלוקית הוא מתחיל להתבונן מה מטרת הנתינה האלוקית, והוא מגלה שבארץ יש מטמון, שארץ ישראל היא איננה עד ארץ, שבתי הארץ ואדמתה אינם עוד נכסי נדל"ן, אלא ארץ ישראל, יש בה קדושה, היא 'ארץ אשר תמיד עיניי ה' אלוקיך בה', ארץ שבה ועל ידה ניתן להגיע לדבקות בה', לנבואה, לקידוש כל החיים והמציאות, יש זהב בקירות, אבל הוא מוטמן, ורק מי שידע שביאתנו לארץ איננה תהליך אנושי, אלא גאולה אלוקית יזכה לגלות את האוצרות. על פי דברינו מובן מדוע רק בארץ ישראל, זוכים לנגעי הבית, כי כל עניינם של נגעי הבית, לגלות לנו את השכינה בארץ, לגלות לנו שבארץ ישראל בקרקע ובבתים יש שכינה. כדברי הרמב"ן:

...והנה איננו נוהג אלא בארץ שהיא נחלת ה', כמו שאמר: 'כי תבאו אל ארץ כנען אשר אני נותן לכם לאחוזתה', ואין הדבר

מפני היותו חובת קרקע, אבל מפני שלא יבא העניין ההוא אלא בארץ הנבחרת אשר השם הנכבד שוכן בתוכה.

וכדברי האבן עזרא:

וטעם "כי תבואו אל ארץ כנען" – כי זה נוהג בארץ לבדה בעבור גודל מעלת הארץ, כי המקדש בתוכם, והכבוד בתוך המקדש

רק בארץ ישראל לא רק האדם מגלה את השכינה, אלא כל המציאות, כולל האדמה והבתים.

על פי זה מדוע פרשת נגעי הבתים פותחת ברבים, כי כל זמן שאיננו בארץ, אין השראת השכינה מתגלה בנו כציבור, כעם אלא רק כיחידים, אך בארץ הגילוי הוא כללי, בארץ אנו מופיעים כעם, ונגעי הבתים עוסקים בגילוי קדושת העם, בגילוי תהליך הגאולה הלאומי, ובחובה של כל אחד ואחד להיות שותף לכלל, לתהליכי הגאולה ולא להיות ספון בביתו. ארץ ישראל מביאה אותנו לכך שהגילוי האלוקי הוא בכל מעשינו, בכל צדדי חיינו, בכל מעשינו, הפרטיים והלאומיים, בענייני הרוח ובענייני החומר, זוהי גדולתה של הארץ.

בארץ ישראל למעלתה אנו נדרשים להבין שכל המהלכים ההיסטוריים שאנו חווים הם פעולה אלוקית דרכנו, שכל חיינו הם אלוקיים, זו מעלת הארץ.

הנגעים הם בשורה, ואולי אם מותר לומר הפיגועים, שלצערנו מנפצים ומפרקים בתים: "וְנָתַץ אֶת הַבַּיִת אֶת אֲבָבָיו וְאֶת עֲצָיו וְאֶת כָּל עֵצֵי הַבַּיִת", הם בשורה, בשורה שהקב"ה רוצה שנגדל, שנכיר את גודל תפקידנו, שבבין שיש לנו תפקיד אלוקי, לרומם את העולם כולו, שהארץ וכל חיינו הם מתנה אלוקית שיש לה ייעוד גדול, להפוך את העולם לחי על פי הערכים והאדיאליים האלוקיים.

הקב"ה לא מתכוון לוותר לנו, כי הוא אוהב אותנו ומצפה מאיתנו לממש את ייעודנו הגדול והנפלא.

יהי רצון שנזכה להכיר את גודל הייעוד ולממש אותו.